

Despre OSCE

Schimbări asupra conținutului: peste tot. Am preferat să modific tot, chiar dacă informațiile prezente erau corecte. Acestea erau incomplete. De asemenea, am adăugat un studiu de caz nou, deoarece studiul de caz existent nu prezenta o acțiune reală, tangibilă unde OSCE a avut implicații majore. De fapt, studiul de caz existent nu se poate numi studiu de caz. Am schimbat și aparatul critic, adică forma de citare a informațiilor, preferând să adaug indicații concrete asupra locației de unde au fost preluate informațiile.

Istoric.

Cum a luat naștere CSCE? Conform specialiștilor, cursa înarmărilor, mai exact consecințele acesteia[1], au reprezentat principalul „vinovat” al procesului de destindere între state în timpul Războiului Rece și implicit a nașterii Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa. CSCE a fost momentul de apogeu pentru perioada de destindere a Războiului Rece sau cum a fost caracterizat de către ambasadorul Yuri Vladimirovich Dubinin al Uniunii Sovietice: „un copil al politicii de destindere”[2]. A fost un lung proces care a dus la nașterea CSCE: negocierile privind crearea unei grupări de securitate europene datează încă din anii 1950[3], urmând ca în anii 1960, sâmburele destinderii în relațiile internaționale să fie cultivat cu adevărat, prin apariția „grupului celor 9” format din nou state: Austria, Belgia, Bulgaria, Danemarca, Finlanda, Iugoslavia, România, Suedia și Ungaria[4]. Însă, Războiul Rece a împiedicat obținerea unor progrese substanțiale până în noiembrie 1972 la Helsinki.

Prin urmare, spre sfârșitul anului '72, au început consultările multilaterale pregătitoare, la nivelul șefilor de misiune acreditați în Finlanda pentru a se ocupa de chestiunile de procedură, de ceea ce trebuia să se afle pe ordinea de zi, de organizarea viitoarei conferințe. La lucrările pregătitoare au participat delegații din 34 de state (32 de state europene, SUA și Canada). Nu au participat Albania, Andorra și Monaco. Statele au fost clasificate în cinci categorii: 1) statele Pactului de la Varșovia ce sprijineau crearea unei conferințe încă din 1966; 2) o parte a statelor Pactului de la Varșovia (România, Ungaria, Cehoslovacia) care militau împotriva influenței URSS; 3) statele neutre - Irlanda, Elveția, Suedia; 4) statele care aparțineau Comunității Europene; 5) cele mai puternice state ale NATO, Statele Unite și Marea Britanie, ce au considerat Procesul de la Helsinki drept forul de întâlnire a expectanțelor lor.[5] Consultările s-au sfârșit prin redactarea *Recomandărilor finale de la Helsinki* („Carta Albastră”), ce vor alcătui ordinea de zi în prima fază a CSCE și o parte a *Actului Final de la Helsinki*.

Au existat trei faze a apariției CSCE. Faza I a constat în atingerea unui consens în privința *Cartei Albastre*. Faza a II-a a fost faza de lucru, desfășurată la Geneva din 18 septembrie 1973 până în 21 iulie 1975. Rezultatul Fazei a II-a a fost *Actul Final de la Helsinki*, semnat de către 35 de țări participante în ultima fază, a III-a, ce a avut loc, la Helsinki, între 30 iulie și 1 august 1975.[6] *Actul Final de la Helsinki* atestă „egalitatea suverană, nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forță, reglementarea pașnică a diferendelor, neamestecul în treburile interne, egalitatea în drepturi a popoarelor și posibilitatea de a dispune de ele însele, cooperarea între state, îndeplinirea cu bună credință a obligațiilor asumate, potrivit dreptului internațional” [7].

După adoptarea *Actului Final de la Helsinki* din 1975, începuse o „proliferare” a conferințelor sub egida CSCE. Este vorba despre conferințele periodice din anii '70 și '80, în cadrul cărora se evaluau progresele și punerea în aplicare a *Actului Final*, cât și posibilitățile de extindere a cooperării. Reuniunile s-au desfășurat în ordinea următoare: Reuniunea de la Belgrad a reprezentanților statelor participante la CSCE; Reuniunile de la Bonn, Montreux, Valetta, Hamburg; Reuniunea de la Madrid a reprezentanților statelor participante la CSCE; Conferința pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa; Reuniunile de la Atena, Veneția, Budapesta, Helsinki, Ottawa și Berna; Reuniunea de la Viena a reprezentanților statelor participante la CSCE.[8] Prin urmare, procesul Helsinki s-a dovedit a fi un „cadru flexibil de consultație și dialog”, încurajând negocierile multilaterale în domenii diverse între state și folosind consensul ca principală metodă de a lua deciziile.[9] De menționat faptul că toate textele ce urmau a fi adoptate, erau fără valoare juridică, dar cu o importanță politică majoră. De asemenea, Conferința nu avea resurse proprii, o structură administrativă funcțională și permanentă, iar măsurile propuse stateau la latitudinea membrilor dacă și în cont de ele sau nu.

Prăbușirea Cortinei de Fier, apariția procesului de globalizare și multe alte evenimente de pe scena internațională, au dus la necesitatea schimbării rolului CSCE. Nu este nimic surprinzător prin faptul că CSCE a devenit, în cele din urmă, OSCE - Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa. Acest lucru s-a făcut etapizat, mai exact în două etape: *Carta de la Paris pentru o Nouă Europă* în 1990 (care a purtat numele CSCE) și înființarea oficială a OSCE la Budapesta în 1994, cu instituții permanente și oficiale. De asemenea, nu apar schimbări doar în privința numelui, ci și asupra domeniului de activitate. Marja de acțiune a CSCE trebuia mărită, deoarece CSCE fusese creată pentru problemele Războiului Rece, probleme care în secolul XXI s-au diminuat sau au fost înlocuite cu altele (amintesc terorismul, crimele transfrontaliere, etc.).

Întreg procesul CSCE a fost unul inovator acelor timpuri. S-a hotărât în mod intenționat ca denumirea să fie de „conferință” în loc de „organizație” pentru a sublinia noutatea organismului multilateral pe scena europeană, iar ideea era ca statele semnatare să convină asupra unei metode de proliferare a dialogului dintre ele. S-a căzut de acord asupra așezării programului de reuniuni sub egida CSCE. Și, deși au existat suferințe și coborâșuri, în ciuda intensificării tensiunilor dintre blocuri între 1979-1990, simpla existență a CSCE și a conferințelor sale succesive a încurajat destinderea și „dezghețul” în relațiile internaționale. Totuși, trebuie să ținem cont de context, deoarece în anii '70, sarcina CSCE era de a construi punți și de a introduce elemente dinamice într-o confruntare înghețată și, de altfel, stabilă. După anii '90, sarcina OSCE s-a

schimbat în a menține stabilitatea și în a preveni noi conflicte. [10]

În prezent, OSCE este cea mai mare organizație regională de securitate, contribuind la consolidarea păcii, democrației și stabilității pentru mai mult de un miliard de persoane. OSCE oferă celor 57 de state participante un cadru pentru dialog politic la nivel înalt, asupra unei game vaste de aspecte de securitate (împărțit în trei dimensiuni majore: politico-militară, economică și de mediu, uman) și un instrument regional cuprinzător pentru avertizarea timpurie, prevenirea conflictelor, managementul crizelor și reabilitarea post-conflict, având drept scop consolidarea încrederii între state, prin cooperare. Datorită capacității și experienței sale unice în domeniul diplomației preventive, al prevenirii conflictelor, gestionării crizelor și al consolidării respectării drepturilor omului, democrației și statului de drept, OSCE continuă să joace un rol important în promovarea securității și cooperării în spațiul acoperit de organizație. [11]

Concluzionând, CSCE și OSCE nu reprezintă unul și același lucru. Da, CSCE reprezintă forma incipientă a OSCE. Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE) reprezintă o formă de manifestare a relațiilor internaționale (relațiilor dintre state) specifice celor practicate în timpul Războiului Rece. Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, așa cum sugerează și numele, reprezintă o organizație internațională creată pentru a se „organiza” relațiile internaționale (dintre state) pe diferite criterii. Diferența este una majoră, deoarece contextul apariției acestor noi actori pe scena internațională este total diferit.

[1] Mircea Nicolaescu, „Oprirea cursei înarmărilor”, în *Înarmare. Dezarmare. Dezvoltare*, Ediție coordonată de Victor Duculescu, Editura Militară, București, 1986, pp. 22-43; pp.54-88.

[2] CSCE Testimonies, *Causes and Consequences of the Helsinki Final Act (1972-1989)*, CSCE Oral History Project, Compiled by Alice Némcová, Published by the Prague Office of the OSCE Secretariat, Prague, Czech Republic, 2013, p. 186.

[3] Mai exact, în anul 1954 când a avut loc Conferința de la Berlin între cele patru mari puteri (SUA, URSS, Franța, M. Britanie), V. Molotov a propus atunci pentru prima oară convocarea unei conferințe privind securitatea europeană. A fost un eșec, la fel cum a fost și încercarea URSS din anul 1969: *Apelul de la Budapesta din martie 1969 a Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varșovia*, care solicita convocarea „unei conferințe a statelor europene pentru a discuta măsurile de asigurare a securității colective în Europa”. Pentru detalii vezi Henry Kissinger, *Diplomația*, Traducere de Mircea Ștefăncu, Radu Paraschivescu, Ediția a II-a, Editura ALL, 2007, p. 744; *Culegere de documente ale conferințelor statelor participante la Tratatul de la Varșovia*, Ediție îngrijită de S. Celac, Editura Politică, București, 1973, pp. 28-34.

[4] Romulus Neagu este de părere că acest grup a constituit „embrionul” pregătirii CSCE, deoarece prin el s-a realizat un fel de „mică conferință europeană” unde aveau loc multiple întâlniri și consultări în vederea îmbunătățirii relațiilor bilaterale. Pentru detalii, vezi Romulus Neagu, *Securitatea europeană. Afirmarea unui nou concept*, Editura Politică, București, 1976, pp. 77-79.

[5] Galbreath, D.J., *The Organization for Security and Cooperation in Europe*, Published by Routledge, New York, 2007, p. 27, *apud* Carpinschi Anton, Mărgărit Diana, *Organizații internaționale*, Editura Polirom, Iași, 2011, pp. 56-57.

[6] Pentru detalii, vezi „Recomandările Finale ale Consultărilor de la Helsinki” în *Securitatea și Cooperarea în Europa. Documente (1972-1989)*, Ediție îngrijită de Valentin Lipatti și Ion Diaconu, Editura Academiei Române, București, 1991, pp. 9-26; Romulus Neagu, *op. cit.*, pp. 93-94;

[7] Mircea Nicolaescu, „Actul Final al CSCE și ordinea internațională”, în *Actul Final al CSCE și Europa de azi*, Ediție îngrijită de Valentin Lipatti, Editura Fundației „România de Măine”, București, 1995, p. 130.

[8] Vezi „Tabel cronologic al reuniunilor din cadrul procesului CSCE (1972-1989)” în *Securitatea și Cooperarea în Europa. Documente (1972-1989)*, pp. 257-258.

[9] Irina Moroianu Zlătescu, *Instituții europene și drepturile omului*, Editura Institutului Român pentru Drepturile Omului, București, 2008, p. 33.

[10] Pere Vilanova, „From The CSCE to the OSCE: is the World safer now?” în *Notes Internacionals CIDOB 122*, Iulie 2015, pp. 3-4.

[11] <https://www.mae.ro/node/1983> , disponibil la data de 28/12/2023.

Obiective. Scopuri. Realizări

OSCE are o activitate destul de complexă care vizează asigurarea securității regionale, cum ar fi prevenirea conflictelor, gestionarea crizelor și reconstrucția postconflict. Organizația contribuie la consolidarea păcii, democrației și stabilității într-o arie geografică care se întinde de la Vancouver la Vladivostok. Astfel, OSCE se ocupă cu ”stoparea răspândirii armelor și oferă sprijin pentru distrugerea lor, contribuie la dezvoltarea unor documente pentru reglementarea transferurilor de arme convenționale; contribuie la consolidarea securității frontierelor, la facilitarea liberei circulații și promovează cooperarea transfrontalieră între state; militează pentru stoparea traficului de ființe umane; participă la stabilirea măsurilor de combatere a terorismului oferind expertiză în gestionarea crizelor, prevenirea conflictelor și avertizarea timpurie; se implică în prevenirea conflictelor, în eforturile de mediere în zonele de conflict, ajută în procesul de reabilitare în zonele postconflict, facilitează reuniuni între părți aflate în conflict; susține statele în construirea unor instituții democratice, precum și în organizarea de alegeri libere, corecte și transparente; promovează asigurarea drepturilor omului, toleranța și non-discriminarea, egalitatea de gen, libertatea mass-media, drepturile minorităților și statul de drept”[1].

De asemenea, OSCE are atribuții și în plan economic, cum ar fi acordarea de asistență statelor participante în consolidarea investițiilor, combaterea corupției și spălării de bani, precum și împotriva finanțării terorismului. Organizația se ocupă și cu gestionarea migraților în a le găsi un loc de munca și în a-i include

în programe de adaptare social?. În plus, OSCE organizează proiecte pentru tineri ca programe de educație, unde sunt învățați despre respectul pentru drepturile omului. Despre OSCE s-ar mai putea spune că propune tot felul de măsuri pentru a optimiza cadrul legislativ și administrativ al domeniului electoral în statele unde are misiuni.[2]

Reamintesc dimensiunile securității în care operează OSCE: dimensiunea politico-militară, economică și de mediu, umană. În cadrul dimensiunii politico-militare, OSCE încearcă să creeze o mai mare deschidere, transparență și cooperare. În acest scop a dezvoltat cel mai avansat regim de control al armamentelor și măsurilor de consolidare a încrederii și securității (CSBMs). Un set cuprinzător de CSBMs dezvoltat de OSCE constituie nucleul abordării cooperative a OSCE în materie de securitate. Principalul document CSBMs este *Documentul de la Viena privind măsurile de creștere a încrederii și securității*, instrument care promovează încredere și predictibilitate prin intermediul unor măsuri de transparență și verificare și care acoperă forțele armate și sistemele militare de echipamente majore. Forumul de Cooperare în domeniul Securității (FSC) este forul de decizie al OSCE în cadrul căruia sunt abordate aspectele politico-militare ale securității și care contribuie la elaborarea de documente privind CSBM-urile. De asemenea, FSC sprijină Codul de Conduită privind aspectele politico-militare ale Securității și elaborează norme și oferă asistență specializată pentru abordarea proliferării armelor de calibru mic și a armelor ușoare (SALW).[3]

În cadrul dimensiunii economice și de mediu, principalele activități desfășurate sunt: promovarea bunei guvernări; dezvoltarea sustenabilă; potențialul activităților economice și de mediu de a conduce la creșterea încrederii în zonele de conflict; prevenirea și gestionarea dezastrelor de mediu. În cadrul Secretariatului există un Coordonator pentru activitățile economice și de mediu. Principalele evenimente anuale pe Dimensiunea Economică și de Mediu a OSCE sunt Forumul Economic și de Mediu și Reuniunea de Implementare a Dimensiunii Economice și de Mediu.[4]

În ceea ce privește dimensiunea umană, OSCE se remarcă prin următoarele teme principale: respectarea drepturilor omului, a statului de drept și democrației; acțiuni în sprijinul organizării de alegeri democratice; libertatea mass-media; combaterea intoleranței și discriminării. Activitățile corespunzătoare Dimensiunii Umane sunt coordonate de ODIHR (Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului); Înalțul Comisar pentru Minorități Naționale; Reprezentantul pentru Libertatea Mass – Media. Misiunile în teren au fost înființate la începutul anilor 1990 și au mandate diferite, adaptate situațiilor din teren. Rolul acestora este facilitarea proceselor politice destinate prevenirii sau soluționării conflictelor; oferirea de informații și evaluări din teren, în sprijinul procesului de luare a deciziilor.[5]

[1] Irina Moroianu Zlătescu, Adrian Bulgaru, *Organizații europene și euroatlantice*, București, 2016, pp.43-44.

[2] *Ibidem*, p.44.

[3] <https://www.mae.ro/node/1983> , disponibil la data de 28/12/2023.

[4] *Ibidem.*

[5] *Ibidem.*

Structura institu?ional? a organiza?iei.

Nu exist? un act constitutiv care s? reflecte în mod exhaustiv institu?iile organiza?iei.[1]

Pre?edin?ia OSCE: cu un mandat de un an, responsabil? de coordonarea ansamblului activit??ilor OSCE. Func?ioneaz? pe baza sistemului Troika. Troika a fost instituit? prin alegerea unui pre?edinte din membrii Comitetului pentru Oficialii Seniori (în prezent, Consiliul Permanent), asistat de fostul ?i viitorul pre?edinte al OSCE. Pre?eden?ia a fost creat? cu ocazia Summitului de la Helsinki (9-10 iulie 1992). [2]

Consiliul Ministerial: fostul Consiliu al Mini?trilor Afacerilor Externe, î?i cap?t? denumirea ca urmare a Summitului de la Budapesta din 1994, de?i maniera sa de func?ionare este explicat? în Carta de la Paris din 1990. Corp central de luare a deciziilor. Se reune?te anual.[3]

Consiliul Permanent: compus din delega?i din toate statele membre, constituie adevarata institu?ie cu caracter executiv a OSCE. Se întrunesc s?pt?mânal la Viena, iar deciziile sunt luate prin consens, decizii ce privesc func?ionarea ?i ac?iunea organiza?iei, bugetul, urm?toarele întâlniri.[4]

Secretariatul: sub autoritatea Secretarului General (SG), numit de Consiliul Ministerial pentru un mandat de trei ani, care poate fi prelungit o singur? dat?. Mandatul SG const? în sprijinirea activit??ilor OSCE din teren, coordonarea serviciilor administrative ?i men?inerea contactelor cu alte organiza?ii interna?ionale ?i neguvernamentale.[5] Cu sediul la Viena, Secretariatul cuprinde ?i Centrul de documentare OSCE din Praga. [6]

Centrul de Prevenire a Conflictelor (CPC): în cadrul Secretariatului, cu mandat de coordonare a activit??ilor Misiunilor din teren ?i de sprijinire a implement?rii mandatelor acestora, sprijin? Pre?edin?ia în exerci?iu ?i SG în toate activit??ile relevante din domeniul politico-militar.[7]

ODHIR (Biroul pentru Institu?ii Democratice ?i Drepturile Omului): cu sediul la Var?ovia, ofer? sprijin, asisten?? ?i expertiz? statelor participante ?i societ??ii civile pentru a promova democra?ia, statul de drept,

drepturile omului și toleranța și nediscriminarea. ODIHR observă alegerile, revizuiete legislația și consiliază guvernele despre cum să dezvolte și să susțină instituțiile democratice. Oficiul desfășoară programe de formare pentru oficialii guvernamentali și de aplicare a legii și organizațiile neguvernamentale cu privire la modul de susținere, promovare și monitorizare a drepturilor omului.[8]

HCMN (Înaltul Comisar pentru Minorități Naționale): cu sediul la Haga, are rol special în contextul eforturilor de prevenire a conflictelor. O mare parte din munca de zi cu zi este în identificarea și abordarea cauzelor tensiunilor și conflictelor etnice. Înaltul Comisar abordează factorii declanșatori pe termen scurt ai tensiunilor sau conflictelor interetnice și preocupărilor structurale pe termen lung. În cazul în care un stat participant nu își îndeplinește angajamentele politice sau normele internaționale, Înaltul Comisar va asista prin furnizarea de analize și recomandări. Pe baza experienței, HCNM publică Recomandări și Orientări tematice care oferă sfaturi privind provocările comune și cele mai bune practici. HCNM oferă, de asemenea, sprijin structural prin mici proiecte de colaborare care urmăresc atingerea durabilității prin creșterea proprietății locale.[9]

Reprezentantul pentru Libertatea Mass-Media: cu sediul la Viena, are drept principală sarcină supravegherea modului în care libertatea de expresie este sau nu afectată în țările membre, astfel încât principiile pe care organizația le promovează să nu fie încălcate. În situația în care sesizează nereguli, el se consultă fie cu președintele în exercițiu al OSCE, fie cu instituția executivă - Consiliul Permanent.[10] Reprezentantul se ocupă cu asigurarea siguranței jurnaliștilor, sprijinirea dezvoltării pluralismului media, promovarea decriminalizării defrimării, combaterea discursului instigator la ură, păstrând în același timp libertatea de exprimare.[11]

Adunarea Parlamentară a OSCE: compusă din 323 de parlamentari care se întind în zona geografică de la Vancouver la Vladivostok. Acesta oferă un forum pentru diplomația și dezbaterile parlamentare, conduce misiuni de observare a alegerilor și întreprinde cooperarea internațională pentru a respecta angajamentele pe probleme politice, de securitate, economice, de mediu și cele ce țin de drepturile omului. De asemenea, Adunarea dezvoltă și promovează mecanisme de prevenire și soluționare a conflictelor, sprijin dezvoltarea instituțiilor democratice în statele participante și asigură transparența și responsabilitate OSCE. Sesiunile sale anuale oferă recomandări ample de politici către partea guvernamentală a Organizației. Reprezentanții speciali ai Adunării se concentrează pe chestiuni care variază de la cooperarea la frontieră la minorități naționale și zone, de la Afganistan până la Caucazul de Sud. Adunarea trimite, de asemenea, vizite parlamentare pe teren și misiuni de informare și menține legături strânse cu Adunarea Interparlamentară a Comunității Statelor Independente, Uniunea Interparlamentară, Adunarea Parlamentară a Organizației Tratatului Atlanticului de Nord și Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. Secretariatul său internațional are sediul la Copenhaga.[12]

Ar mai fi și alte instituții, precum: *Curtea de Conciliere și Arbitraj* (înființată în 1995, cu sediul la Geneva), *Forumul pentru Cooperare în domeniul Securității* (FSC, corp autonom de luare a deciziilor în domeniul securității militare și al stabilității în zona OSCE, sediu la Viena).[13]

Finan?are: OSCE este finan?at? din contribu?iile celor 57 de state participante.[14]

[1] Anton Carpinski, Diana M?rg?rit, *Organiza?ii interna?ionale*, Editura Polirom, Ia?i, 2011, p.60.

[2] *Ibidem*.

[3] *Ibidem*.

[4] *Ibidem*, pp.60-61.

[5] <https://www.mae.ro/node/1983>, disponibil la data de 28/12/2023.

[6] <https://www.osce.org/institutions-and-structures> , disponibil la data de 28/12/2023.

[7] <https://www.mae.ro/node/1983> , disponibil la data de 28/12/2023.

[8] <https://www.osce.org/institutions-and-structures> , disponibil la data de 28/12/2023.

[9] *Ibidem*.

[10] Anton Carpinski, Diana M?rg?rit, *op. cit.*, p.61.

[11] <https://www.osce.org/institutions-and-structures> , disponibil la data de 28/12/2023.

[12] *Ibidem*.

[13] Anton Carpinski, Diana M?rg?rit, *op. cit.*, pp. 60-62.

[14] <https://www.osce.org/funding-and-budget> , disponibil la data de 12/1/2024.

Revision #8

Created 13 December 2023 09:06:07 by Christian Nasulea

Updated 20 January 2024 11:20:07 by Adina Gibu